

Musa Carullah Bigiyev, *Türkiye Gazetesi* ve Kulağı Bükülen Kalemin Onuru

MEHMET GÖRMEZ
DR., ANKARA Ü. İLAHİYAT FAKÜLTESİ

Musa Carullah Bigiyev, Kazan Türklerinin yetiştirdiği ve sadece Rusya Müslümanları arasında değil, bütün İslam dünyasında tanınan bir müslüman ilim, fikir ve aksiyon adamıdır. Onu yakından tanıyanlar; onun, din, ilim ve ahlakın hizmetine hayatını vakf etmek için yaratılan alimlerin güzel bir örneği olduğunda ittifak ederler. Kendisi 1874'te Rostov'da dünyaya gelmiş, tahsil hayatı Buhâra, Mısır, Hicaz, Hindistan ve Şam medreselerinde geçmiş, memleketine dönünce eserler yazmış, gazeteler çıkarmış, içinde yaşadığı toplumun istiklal ve bağımsızlığı için mücadele etmiş, 1917 Bolşevik ihtilalinden sonra da yılmamış, zindanlara atılmış, eziyet ve işkencelere uğramış, vatanını terk etmek zorunda kalmış, hayatının sürgün denilebilecek geri kalan kısmı Çin, Afganistan, Hindistan, Finlandiya, Almanya, Türkiye, İran, Irak ve Japonya'da geçmiş ve nihayet 1949 yılında Kahire'de vefat etmiş bir bilge şahsiyettir.

Musa Carullah'ın, pek çok meziyeti, üstün çaba ve gayretlerine rağmen, hayatta pek şansı olmamış; sağ iken kendisine tanınmayan imkanlar, vefatından sonra da esirgenmiş, unutulmaya yüz tutmuş, hatta maduma terkedilmişti. Nihayet Ahmet Yesevî Üniversitesi mütevelli heyetinin çaba ve gayretleri ile 7-8 Kasım 1999 tarihinde Türkiye'nin üç önemli müessesesi –Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ahmet Yesevî Üniversitesi ve Türkiye Diyanet Vakfı– eserleri ve düşünceleri ile hayatini devam ettiren bu alimi bir sempozyum çerçevesinde ele aldılar. Burada pek çok ilim adamının tebliğler sunduğu ve şahsen de içinde yer aldığım bu ilmî toplantıyı değerlendirecek değilim. Yakında tebliğler yayınlandığında, Musa Carullah'ın kim olduğu, ilim adamlarının onu hangi yönleriyle ve nasıl değerlendirdikleri, kamuoyuna açıklanmış olacaktır. Ancak, sempozyumdan önce ve sonra bir gazetede iki farklı yazarın Musa Carullah hakkında kaleme aldıkları dört ayrı yazıyı değerlendirmek istiyorum. Aslında cehl-i mürekkep ile kaleme alınmış basit ve bayağı müsveddeleri, zem ve tenkit sadedinde de olsa, ilim terazisinin şerefli kefelerinde tartmaya kalkışmanın pek isabetli bir davranış olmadığını biliyorum. Ne var ki, bundan elli yıl önce ilme ve irfana adanmış çile ve meşakkat dolu yetmiş dört yıllık hayattan sonra, ahirete irtihal etmiş bir alimin, hiçbir mesnedi olmadan tamamen hayal

mahsulü evhamlarla dünyanın en ağır itham ve iftiralarına maruz bırakılmasına, ilim, şeref ve haysiyet adına gönlüm razı olamazdı. Ayrıca, bu ülkede cehaletin ne kadar aktif ve faal olduğunu, bir kalemin kulağı çekildikten sonra bir hafta ara ile onurunu kaybetmeyi nasıl göze alabildiğini göstermek bakımından da, bunu bir vazife addediyorum.

Evet! Söz konusu gazete *Türkiye Gazetesi* ve söz konusu şahıslar da Ayhan Katırcıkara ve Mehmet Oruç isimli yazarlardır.

Sayın Katırcıkara, söz konusu sempozyumdan bir gün sonra, 8 Kasım 1999 tarihli *Türkiye Gazetesi*'nin, "Fantezi ve Kulis" köşesinde "Musa Carullah" başlığını taşıyan bir yazı yazdı. Aslında Musa Carullah'ın ve Musa Carullah hakkında düzenlenen ilmi bir toplantının Fantezi ve Kulis köşelerinde yeri yoktur. Ancak yazar bizzat sempozyuma katılmış ve elde ettiği bilgileri kamuoyuna duyurmayı –her nedense– gerekli görmüştü.

Katırcıkara, yazısına: "Namık Kemal Zeybek ve arkadaşlarına medyunu şükranım böyle bir âlimi Türkiye'ye tanıttığı için..." diye başlıyordu. Yazar, sempozyumun kimler tarafından tertip edildiğini ifade ettikten sonra, açılış konuşmalarından elde ettiği bilgilerle "Kim bu Musa Carullah?" diye bir soru yöneliyor ve soruya çarpıcı bir mukayese ile kendisi cevap veriyordu: "Mehmet Akif Ersoy Türkiye için, Muhammet İkbâl Pakistan için ne ise Rusya müslümanları için de Musa Carullah o..." diyor ve "aynı şevk, aynı heyecan, aynı meşakkat, aynı çileli ömür, aynı çizgide bir hayat..." diye ilave ediyordu. Katırcıkara, Musa Carullah'ın, sempozyumda hediye edilen kitapları ile ilgili bilgiler ve hayatından önemli bir kesit verdikten sonra, sempozyuma katılan ilim adamlarını tek tek sayıyor ve onların anlattıklarından elde ettiği neticeyi şöyle ilan ediyor: "...Türk İslam düşüncesindeki yerini, Rusya müslümanlarının dini idaresindeki rolünü, yenilikçiliğini dinleyince bugün bile ufuk gösteren çalışmalar olduğunu kabullenmemek işten bile değil. Bu bilge insan, bu feylosof yazanın müşahedeleri de bir o kadar önemli, sorgulayıcı, eleştirici ve çözüm önerici."

Sayın Katırcıkara bu birinci yazısında bunlarla da yetinmiyor; Musa Carullah'ın siyasi ve sosyal meseleleri ihmal etmediğini, ahlak prensibine sıkı sıkıya bağlı kaldığını, Müslümanların birliği, dirliği ve yükselişi için çalıştığını, onların sorunlarını hep içinde hissettiğini ifade ettikten sonra, şöyle diyor: "Osmanlı imparatorluğunun parçalanışı sırasında içi gitmiş, ölmüş ölmüş dirilmiş, divâne olmuş bir İstanbul meftûnu."

...Ve Sayın Katırcıkara, sempozyumda kullanılan akademik dilin ağırlığını ve salonun girişinde yer alan küçük sergiyi eleştiri konusu yaptıktan sonra yazısını şu cümle ile bitiriyor:

"Musa Carullah Bigiyev: tanımamak bir nakise."

Katırcıkara'nın bu yazısını okuduktan sonra, doğrusu şaşırmadık diyemem. Zira kendisinden bir ay önce, aynı gazetede, Gönül Bahçesi köşesinde bir başka yazar iki ayrı yazı yazmış ve Musa Carullah'ı "İngilizler'in Osmanlı'yı yıkmak ve İslâmîyet'i bozmak amacıyla, dinde reform yaparak dini değiştirmek,

yani yok etmek için kullandığı bir adam" olarak tanıtmıştı; Katırcıkara'nın "büyük insan, bilge insan, feylosof yazar" dediği kişi, 'din düşmanı' ilan edilmiş; "İslam âlemini tek tek dolaşarak izmihlal ve perişanlıktan kurtarmaya çalışan adam" dediği zat, İngilizler adına İslam'ı yıkmakla itham edilmiş; Katırcıkara'nın "Osmanlı divânesi, İstanbul meftunu" dediği şahıs, bir numaralı Osmanlı düşmanı ilan edilmişti.

Bu iddiaların sahibi Mehmet Oruç, Musa Carullah'ı İngiliz ajanı ilan ederken, İngilizlerin onu Rus ajanı olduğunu zannederek Peşâver'de hapse atıldığını ve burada sorgusuz sualsiz bir buçuk yıl yattığını bilmiyor olabilir. Sayın Oruç, Musa Carullah için "1917'den sonra, yani komünizm ihtilalinden sonra da Rusya'da kalmayı tercih ederek İslâm ile komünizmin arasını bulmaya çalıştı, Marksizm'e hiç çatmadı." derken, onun komünizmi eleştirip yerden yere vurduğu için Lenin'in emriyle hapse atıldığını, hapisten kaçmasına yardımcı olan altı kişinin idam edildiğini ve daha sonraki hayatının tamamını eşinden ve sekiz çocuğundan ayrı, sürgünlerde geçirdiğini de bilmiyor olabilir. Bütün bunlar Sayın Oruç'un bilgi noksanlığı ve ön yargıları ile izah edilebilir; ancak Sayın Oruç'un yaptığı bir şey var ki, 'gönül bahçesi'nde erdem ve ahlaktan miskâl-i zerre kadar bir şeyler bulunduran bir kimsenin kabul etmesi kabil-i imkan değildir; o da, Sayın Oruç'un, tamamı hayal mahsulü olan iddia ve iftiralarını ispatlamak için Musa Carullah'tan yaptığı alıntılara bizzat kendi sözlerini sokuşturması ve bütün iddialarını da bu sözler üzerine bina etmesidir. Mesela Sayın Oruç, Musa Carullah'ın "akıl en büyük ilahi hüccettir, mutlakır, hududun biriyle mahdud değildir." ifadelerini naklederken, sinsice araya şu cümleleri yerleştirebilmiştir: "İslamın akli madem ki tutkundur terakkiye imkan yoktur. Akli olan dinî esaretten kurtulmalı." Kaldı ki, Carullah *Edebiyât-ı Arabiye*'de ifadelerinin devamında "...lakin her bir insanın vehmi, her bir insanın reyî, akıl sıfatı ile telakki olunamaz." (s. 9) diyerek, aklın mutlaklığından ne murat ettiğini belirtmiştir. Sayın Oruç'un Musa Carullah'a isnad ettiği suçlardan birisi, Osmanlı düşmanlığı... Bu iddiasına mesned olabilecek bir tek cümle bulamamış olmalı ki, onun kelimeler ile ilgili eleştirilerini naklederken, ifadelerinin sonuna: "İşte Osmanlılar böyle yanlış, fena ve sabit kaidelere bağlı kaldılar." cümlesini kendisi iliştirebilmiştir.

Sayın Oruç "Başka Söze Ne Hacet" başlıklı yazısını şöyle bitiriyor: "Bigiyev'in gerçek yüzünü, 1917'de Moskova'da toplanan, reform hareketlerinin tartışıldığı Rusya müslümanları kurultayında divan üyesi sıfatıyla yaptığı konuşma açık şekilde ortaya koyar. Keşke yerim müsait olsa da, 500 sayfalık tartışmaların ve alınan kararların tutanaklarını ibret-i alem için verebilsem. Konuşmalardan sadece bir paragraf almakla yetineceğim. Zaten her şeyi, gerçek niyetlerini ortaya koyuyor bu paragraf." Bu paragraf şöyledir: "Efendiler, unutmayınız ki, Kur'an'ın bazı kuralları eskimiştir. Bunları tarihin malı saymak lazım..." Sayın Oruç hiç bir yerde yapmadığını burada yapıyor ve bu sözleri nereden aldığı beyan ediyor. Gösterdiği kaynak, *Rusya'da Birinci Müslümanlar Kongresi*

Tutanakları (Kültür Bakanlığı yayınları, s. 394). Şimdi ben de ibret-i âlem için bu satırları okuyan herkesi, Kültür Bakanlığı'nın 1990 yılında yayımladığı bu tutanakların 394. sayfasına bakmaya davet ediyorum. Orada görülecektir ki, bu ifadelerin Musa Carullah ile uzaktan yakından hiç bir alâkası yoktur. Söz konusu ifadeler, kongrede Emine Muhiddinova isimli bir bayanının yaptığı konuşmalardan alınmıştır. Kaldı ki, Muhiddinova'nın sözü de, kendi bağlamından koparıldığı için, yanlış değerlendirilmiştir.

Şimdi dönelim tekrar Ayhan Katırcıkara'ya. İşte Mehmet Oruç'un *Türkiye Gazetesi*'nde yazdığı bu yazılar sebebiyle, Katırcıkara'nın Musa Carullah'a karşı hayranlık duygularını ifade eden yazısına biraz şaşırılmış; ancak, demokratik mülahazalarla bunu aynı gazetede iki farklı düşüncenin olabileceğine yorumlayarak susmayı tercih etmiştik.

Ne var ki, Katırcıkara, aradan bir hafta geçtikten sonra, Musa Carullah hakkında olumlu olabilecek herşeyden vazgeçmişti. Kendisine güçlü ve 'ihlas'lı bir ilham gelmiş olmalı ki, iki gün boyunca Türkiye'nin her biri kendi sahalalarında yetişmiş ilim adamlarının anlattıklarına olan inancını kaybetmişti. Artık o, bazıları Hindistan'da, bir kısmı Mısır'da ve bir kısmı da Musa Carullah'ın doğup büyüdüğü bölgelerde, ona ait en ufak bilgi kırıntılarının peşinde koşan, arşiv karıştıran akademisyenlerin söylediklerini bir çırpıda atmış, kulaklarını sadece o 'ihlaslı' ilhama açıvermişti.

Sayın Katırcıkara bu ikinci yazısına, birinci yazısında çok büyük suç işlemiş bir edayla özür dileyerek şöyle başlıyordu: "Geçtiğimiz hafta bu sütunda Musa Carullah başlığı ile yazdığım yazının istemeden de olsa bazı dostları incittiğini öğrendim. İstemeden diyorum çünkü o yazı Musa Carullah'ın doğrudan islamî, fikri veya siyasi kişiliğini ele alan bir yazı değildi. Bu isim etrafında yayılan faaliyetleri yansıtan bir yazı idi."

Daha sonra Katırcıkara, kalemin onurunu bir tarafa bırakıp bütün okuyucularını yok sayarak, sadece istemeden incittiği dostları hatırına daha da küçülme-yi yeğliyor ve diyor ki: "... zaten Carullah'ın herhangi bir eserini bulamadığım için okuyamadığım belirtildiği gibi yazımda miş'li ve miş'li olarak aksettirdiğim görüşler de bana ait değil". Oysa bir önceki yazıda Musa Carullah'ın herhangi bir eserini okuyamadığını ifade etmediği gibi; biri Musa Carullah hakkında, ikisi Musa Carullah'ın dilimize çevrilen eserlerinin künyelerinden söz ediyor. Dahası Katırcıkara bir önceki yazısında söylediklerini isnad edecek birilerini de buluyor ve diyor ki: "(o söylediklerim) Musa Carullah sempozyumunda Namık Kemal Zeybek, Said Yazıcıoğlu ve Süleyman Hayri Bolay gibi kişilerin dile getirdikleri görüşlerin bir özeti idi." Halbuki ne Namık Kemal Zeybek ne de Said Yazıcıoğlu, sempozyumda herhangi bir tebliğ sunmuş değillerdi.

Sayın Katırcıkara yazısını burada kesmiş olsaydı, kalemine hükmeden mercilerden özür dilemiş olacak ve istemeden incittiği dostlarının paşa gönlünü almış sayılacaktı. Ne var ki, o bununla yetinmedi; zira o hükmeden merciler, o istemeden incittiği dostlar, fazlasını istiyordu. Binaenaleyh, önceki yazdıklarını

kafalardan silebilecek bir yazı gerekiyordu. Varsın hayatının otuz yılını medreselerde ilim tahsili, otuz yılını da sürgünlerde İslam âleminin yeniden ayağa kalkması için feda eden “o bilge insan, o feylesof yazar” itham ve iftiralar pahasına yeniden küçülüversin. Yeter ki, dostlar incinmesin! Ne de olsa, o bilge insan, o feylosof yazar yaşamıyordu. Ve elli sene önce dâr-ı bekaya irtihâl etmişti.

Sayın Katırcıkara “şimdi madalyonun öbür yüzüne gelelim.” dedikten sonra, ‘ihlas’lı ilham neticesinde değil de, bir tahkik ve araştırma sonucu kanaat değiştirdiğini ima etmek için şöyle diyor: “Sevgili dostlarımin tavsiyeleri üzerine Musa Carullah’ın elinden ve dilinden çıkma bazı görüşleri bizzat arayıp buldum.” Yazar bu görüşleri bizzat nerede arayıp bulduğunu ifade etmeden: “Bunların islamiyetle ilgili olanlarını üç beş satır içinde özetlemek istiyorum.” dedikten sonra, işte asıl o kahreden cümleler başlıyor. Şimdi bu cümleleri tek tek ele alarak hakikat terazisinde neyi ifade ettiklerini belirtmek istiyorum.

1. “Musa Carullah mezhepleri kabul etmiyor. Akıllı önce din esaretinden kurtarmalı. İsteyen dilediği gibi (yani aklına nasıl hoş geliyorsa öyle) amel etmelidir diyor.”

Musa Carullah’ın mezhepleri kabul etmediği yalan, ancak İslamiyet’in mezhep dairelerine sıkıştırılmasına daima karşı çıktığı doğrudur. Katırcıkara’nın akıl-din ilişkisi konusunda Carullah’a isnad ettikleri, ilham kaynaklarından birisini ele veriyor. Bu ifadenin daha önce Mehmet Oruç tarafından Musa Carullah’ın cümleleri arasına sokuşturulduğunu söylemiştim.

2. “İmam Gazali, Taftazani ve İmam Buhâri gibi büyük din alimlerini de bir kalemde silip atıyor.”

Gazzâlî ile Buhârî’yi, bizzat arayıp bulduğunuz hangi eserde şilip atıyor? Sonra siz Taftâzânî’nin kim olduğunu biliyor musunuz, Sayın Katırcıkara?

3. “Hadîs-i Şeriflerin çoğunun ‘uydurma’ olduğunu ileri sürüyor. Bunların hepsinin bir kenara bırakılıp, asra uygun yeni bir dinin inşa edilmesini istiyor.”

Pes doğrusu, gel de Resûl-i Ekrem’in “Utanmadıktan sonra, ne yaparsan yap.” kavli-i şerifini hatırlama. Bir önceki yazınızda Musa Carullah’ın dilimize çevrilen *Kitâbu’s-Sünne* adlı eserinden söz ediyorsunuz. Zahmet edip birkaç saniye açıp baksaydınız, Musa Carullah’ın o kitabı, Sünnet’i ve hadisi kabul etmeyen ve kendine ‘Ehl-i Kur’an’ adını veren kimselere reddiye olarak kaleme aldığını görürdünüz.

“Asra uygun yeni bin din inşa etmeye çalıştığı” iddianıza gelince, bu, gücendirdiğiniz dostlarınıza dahi pes dedirtecek bir iddia...

4. “Şu sözleri dikkat çekici: “Hıristiyanlık da sabit idi. Değişmesi için çalıştılar. Sonra bir Hıristiyan reformcunun (Luther) isyanı, her tarafta yayıldı, sabit değişmez olan kaideler yıkıldı.”

Bu sözler Musa Carullah’a değil, onu değerlendiren Hâşim Nâhid’e ait olduğu halde, bakın yazar bu ifadelerden neler çıkarmış: “Anladığım kadarıyla,

Musa Carullah, kendisine böyle bir Luther misyonu seçmiş... İslamiyeti tepeden tırnağa değiştirip bambaşka bir şekle sokmak istiyor, dinin istisnasız bütün köklü kurumlarına savaş açması bu yüzden."

Son iki ifadeden dolayı "Allah'tan korkun!" demekten başka bir söz bulamıyorum. Halbuki reform iddianız ile ilgili olarak bakın Musa Carullah neler söylüyor: "Bizde nam ucuzdur. Liberal laflardan dem vurup bir iki kitap yazsa reformatör olur. Lakin ben şu güne kadar 25'den fazla kitap yazdım ise de, bundan sonra belki daha fazla yazsam da, ucuz pahaya verilecek reformatörlük lakaplarını, İslamiyet şerefine bir kenara bırakırım. Benim ruhumun izzetinde reformatörlük lakapları zinet olamaz. Nebiyy-i Kerîm Hz. Muhammed'in (sav) fuyuzât-ı nebeviyesinden feyz alıp durucu insan, Luther'in kemaline meskenet ellerini uzatamaz. Denâet kalemiyle yazılmış ufak töhmetlerinize, af kınlınız, hamâset kalemiyle cevap verdim." (*Mülâhaza*, s. 53)

5. "Ancak yine anladığım kadıyla bu sadece reformculuk hareketi de değil... kitabının bir yerinde: "İslamiyet tek bir adam tarafından ortaya konulmuştur" demesinden de anlaşıldığı gibi dinimizi kusurlu ve eksik buluyor. Bu konuda Hıristiyanlığa hayran kaldığını dile getiriyor. Yani bizim de Hıristiyanlar gibi ilahiyatçı heyetleri kurarak bu heyetlere yeni bir din yaptırılmamızı öğütlüyor."

Bu ifadeler artık bir kaç kuruşluk dünya menfaatine bir insanın içine düşebileceği gayyayı gösteriyor. Yukarıdaki hiç bir ifadenin Musa Carullah ile zerre kadar ilişkisi yoktur. Tamamı bir yalan ve iftira. Oysa Musa Carullah bakın bu konuda neler söylemişti: "Benim nazarımda İslamiyet, ıslahat-ı diniyelerin hiç birine muhtaç değildir. İctimai, dinî ve siyasi hastalıklar İslamiyet'te değil, bizim özümüzdedir. O öldürücü hastalıklardan arınmak için, çarelerini aramak elbette lazımdır. Ancak İslam'ı değil, İslam'ın devâsiyle kafalarımızı ıslah etmek lazımdır. Hıristiyanlık dünyasında reformasyon devri vardır. Lakin İslam tarihini Hıristiyanlık tarihine taklid ettirmek lazım olmasa gerektir." (bkz. *Büyük Mevzularda Ufak Fikirler*, s. 5)

6. İnanmayacaksınız ama Katırcıkara bu iddialarla da yetinmiyor ve makalesini çok daha çirkin bir iftira ile şöyle bitiriyor: "Musa Carullah'ın Hıristiyanlığa hayranlığı özel hayatına da yansımış. Sık sık kilisede kaldığı, etrafta papaz giysileriyle dolaştığı yakınları tarafından rivayet edilmekte... hatta öldüğü zaman koynundan haç çıktığı bilinmekte".

Ben bu çirkin iftira karşısında Sayın Katırcıkara'ya, "Musa Cârullah'ın *Kur'an-ı Kerim Âyet-i Kerimelerinin Muciz İfadelerine Göre Mesih İbn Meryem* adlı kitabını bulup okudunuz mu?" diye sormayacağım. Ancak ondan serlevhâ olacak bir anekdot nakledeceğim.

Musa Carullah'a göre bir insanın hakiki mü'min olabilmesi için şu ilkelere sahip olması gerekir:

- a) Kişinin kendi hak ve vazifelerini bilecek kadar ilim ve marifet.
- b) Başkalarının haklarına tecavüz etmekten alıkoacak kadar şeref ve emanet.

c) Adalet ve hak esaslara dayanan kanunlara riayet edecek kadar hürmet ve itaat.

d) Zillate tahammül etmeyecek, bâtil davetlere boyun eğmeyecek kadar izzet ve cesaret.

İlim ve marifet yoksunu, şeref ve emaneti kaybetmiş, hürmet ve itaati olmayan, izzet ve cesareti bulamamış insanlardan her şey beklenir. İşin en kötüsü, bütün bunların dindarlık maskesi altında yapılmasıdır.

Türkiye Gazetesi, her nedense, elli sene önce dâr-ı bekâyâ irtihâl eden bu İslam bilgini ile ilgili olarak bunlarla da yetinmedi. Henüz okumakta olduğumuz bu satırlar sona ermemiştir ki, Musa Carullah bu kez "Fantezi ve Kulis" köşesinden "Dış Politika" köşesine taşındı. 24 Kasım 1999 Çarşamba günü, ciddi ve onurlu bir kalem sahibi olarak bildiğim, zaman zaman yazılarını zevkle ve heyecanla okuduğum M. Necâti Özfatura "Bir Sempozyumun Ardından" başlığı ile bir yazı yazdı. Sayın Özfatura, yazısının sonuna düştüğü notta "Bu sempozyum ile ilgili gerek yurt içi ve gerekse yurt dışındaki okuyucularımın soruları üzerine bu yazımı hazırladım." dese de, aslında yazıyı kendisi yazmamış ve hazırlamamıştı. Sadece Mehmet Oruç ve Ayhan Katırcıkara'nın söylediklerini satır satırına tekrarlamıştı.

Sayın Özfatura, yazısına: "Ahmet Yesevî Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı tarafından Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Türkiye'de ve Tataristan'da Musa Cârullah Bigiyev'in ölümünün 50. Yıldönümü dolayısıyla toplantılar düzenledi." diye başlıyor. Oysa Tataristan'da yapılmak istenen toplantı o tarihte henüz gerçekleşmiş değil. Yurt içinden ve yurt dışından okuyucular, gerçekleşmemiş bir sempozyum ile ilgili olarak neler sormuş olabilirler? 7-8 Kasım tarihlerinde böyle bir sempozyumun Ankara'da yapıldığı doğrudur. Ancak bir gazeteci-yazar bizzat izlemediği ve tebliğlerini temin edemediği bir sempozyumu nasıl değerlendirebilir?

Sayın Özfatura'nın Ezher hakkındaki senaryosu; yani İngilizler'in Osmanlı Devleti'ni yıkmak, Ortadoğu, Balkanlar, Kafkasya ve Anadolu'nun hazinelerini ele geçirmek, bir Yahudi devleti kurmak için Ezher'i ele geçirdikleri ve burayı dinde reformcu Osmanlı düşmanı masonlarla doldurduğu şeklindeki iddiasını, dış politika bilgilerim yetmediği için (!) değerlendirecek değilim. Ancak, çok iyi bildiğim bir şey var ki, o da Musa Carullah'ın Ezher mezunu olmadığı; Ezher'i gördüğünde, burada geçirilecek zamanın boşa harcanmış olacağını, söyleyip terk ettiği.

Sayın Özfatura, Oruç ve Katırcıkara'nın Musa Carullah'a yönelik asılsız iftiralarını kelimesi kelimesine tekrarladıktan sonra, Carullah'ın 119 eser kaleme aldığını, bunlardan otuz birinin Türkiye'de mevcut olduğunu söylemiştir. Ne var ki, hemen akabinde İslam aleminde 'ikinci İbn Haldûn' olarak bilinen meşhur tarihçi Şihabuddin Mercani ve Musa Carullah ile ilgili söylediklerini bizzat kendi eserlerine değil de, Bennigsen'in yalan yanlış bilgilerine dayandırması, Sayın Özfatura'nın kalemine yakışmasa gerektir.

Sayın Özfatura'nın Mehmet Oruç'un iftirasını tekrarlaması, yani *Rusya'da Birinci Müslümanlar Kongresi Tutanakları*'nda Emine Muhyiddinova isimli bir bayanın söylediklerini Musa Carullah'a mâl etmesi ise, bizi güvendiğimiz dağlar hakkında derin kuşku ve düşüncelere sevk etmiştir.

Sözlerime son verirken, başta Sayın Özfatura olmak üzere, Mehmet Oruç ve Ayhan Katırcıkara'yı, gerek Musa Carullah'ın kendi eserlerini gerekse Musa Carullah hakkında yapılan ilmî çalışmalarını okuyarak, kendilerini bu konuda yanlış bilgilendiren mercii veya mercileri sorgulamaya ve tez zamanda, elli yıl önce vefat etmiş bu âlimin ruhaniyetinden özür dilemeye davet ediyorum.

Onurlu her kaleme ancak bu yaraşır.